

* P * V * I * S *

* 1 * 6 * 2 * 4 *



- I. Eximius Theologicum Augusto Principi Anhaltino Nuptias celebranti con-
secratum à M. Zacharia Wommengiero.
- II. Causarum coniectio, quibus moti Status Regni Bohemæ ad Novi
Regis Electionem processerunt.
- III. Secretissima Instructio Frederico V. Electori Palatino data.
- IV. ~~Summa~~ ~~Responsum~~ ad Christianum Danicæ Regem Jan. Angelii.
- V. Soteria Academiae Witebergensis Johanni Georgio Electori Sax. soluta.
- VI. Idea Principis Boni seu Oratio de vita et Obitu Johannis Georgii Princi-
pis Anhaltini M. Mæci Frederici Wendelini.
- VII. Panegyricus Parentalis Rudolpho Principi Anhaltino de Fur. & Eodem.
- VIII. De Vita et Obitu Johannis Georgii Principis Anhaltini D. Cyriaci Herdesiam.
- IX. Narratio Ulgoris de Johanni Georgii Principis Anhaltini Vita et Obitu.
- X. Halitodonia Thennis Francofurtanae D. Cyriaci Herdesiam.
- XI. Casparis Romani Evergetes Christianus de Vita et Morte Georgii
a Schönauich.
- XII. De Industria et Studio Laboris M. Samuelis Dreyemii.
- XIII. De Aeris Salubritate et Studiorum Commotitate in valle Joachim-
ica Eiusdem.
- XIV. De Eravitione, Utrum Literarum Cultoribus pht peregrinatio?
- XV. De Origine et Incrementis Cottonie M. Benedicti Ambrosii.
- XVI. De Vita et Morte Joachimii Strasburgi Wilhelmi Strasburgi.
- XVII. Iusta Funeraria Johannis Everhardi in choro funere sublata.
- XVIII. Programmum Publicum Academiae Francofurtensis.
- XIX. Inuitatio Publica ad Rectoratum D. Cyriaci Herdesiam.
- XX. De Ratione Status et Prudentia Regnatricæ Martini Alagii.
- XXI. De Spiritibus Familiaribus.
- XXII. Solemne Funus Octavianii de Schließen
- XXIII. Exequis Solemnes Johanni Christophori Herdesiam.

XXIV 23

ORATIUNCULA

DE
PESTIBUS

STUDIORUM

PUERILIIUM PRIVATIS

SEU DOMESTICIS

facta, inq;

Spectatâ Dnn. Superattendentis, Consulium,

Pastorum, Senatorum, Scholarcharum, Præceptorum, aliorumq;

Virorum doctissimorum frequentia, memori-

ter pronunciata

à

M. ERNESTO VVULSTORPIO.S.A.

cum Scholæ Berenb. Rectorin Formatorio

primo publicè jam declaratus, Collegio ac

Pueritiæ Scholasticæ præficeretur,

Bernburgi.

A. D. XVI. Cal. Feb.

ANNO

M. DC. XXII.

SERVESTÆ

Impressa per Zachariam Dörfferum.





ORATIUNCULAM HANC

RECTOR

CIVIBUS

Primæ classis Berenburgensis, optimæ
speci Adolescentibus ac Pueris; Discipulis
suis longè carissimis donat:

DONATIONEM

Iniquiori Judici
purgat.

*Auri fortè sacra fami
Sint quandoq; techna mille; Et opuscula
Sint cusa aucupium fortè novum saepe pecunia.
At non ulla famem fides
Nuda in Discipulos sentit eam suos;
Dat, privi a studii Pestibus ut precaveant sibi.
Sunt momenta aliis sua,
Cur donent sua: Nasutule, ne labra
Rumpas; ipse domi causam etiam Rector habet suam.*





ORATIUN- CULA

DE

PESTIBUS STUDIORUM

*puerilium privatis seu do-
mesticis.*



Lurima sunt & varia, Viri admo-
dum Reverendi, Ampliss. Consultiss.
Clariss. Doctiss. Prudentissimi, Dnn.
Promotores cum primis venerandi;
Fautores plurimum honorandi; Amici officio-
sè colendi: Plurima, inquam, sunt & va-
ria, variis cum ordinibus, vitæ genera, quibus ve-
luti personis quibusdam summos illos Chora-
gos, Deum atq; Fortunam, in maximâ hac uni-
versi fabulâ indutos nos voluisse Synesius autor
est, Enim verò est è Philosophi mente, vitæ ge-
nus voluptuarium, delicatum, molle: Est civi-
le, negotiosum, castrense: Est φιλοκερδές, lucro de-
ditum ac quæstui: Est contemplativum seu eru-
ditum.

*l. 1. de Prob.
fol. 77.*

l. 1. Et b. c. 4.

A 2

ditum.



ditum. Compluria plures numerant: Suum cuiq; pulcrum. Ordinem alium esse Oeconomicum, alium Politicum, alium Ecclesiasticum, Scholasticum alium, tantum non lippis, ut dicitur, notum atq; tonsoribus; Et horum cuiq; suum esse cum *ὁραξία ἀραξία*, ecquem fugit? Satis cognitum exploratumq; habent, qui fidam privatis juxtà ac publicis rebus operam navârunt hæctenq; vigilem earum curam etiamnum gerunt. Auguror Equidem, *Rei Domesticae* haud parum incômodare puerile istud patrum matrumque familiâs genus; Conjugia clam parentibus, clam tutoribus, præposterè inita; Educationem liberorum delicatam; servuorum ancillarumq; tractationem incautam; frequentem & quotidianam ingluviem, adeoq; multiplicem divinorum donorum ac bonorû profusionem. Principes *Rerump.* pestes è *Negelino* in promptu est numerare: Dei verbiq; divini contemptum, effrenam juventutis educationem, cum abusu bonorum spiritualium, horundem abalienationem; factiones ac seditio- nes civiles, suspicionem, diffidentiam, discordiam, ambitionem, arrogantiam, insolentiam, violentiam, tyrannidem, commodum privatum, avaritiam, otium, Attalicum victûs & amictûs.

l. de statu
Civ. part. 3.

mictis apparatus; ipsa deniq; bella. Bella quid
 quantumque calamitatum salutis publicæ infe-
 rant, utinam! utinam non experti vos ô Bohe-
 mi, Moravi, Ungari, Lusati, Silesii, Vindelici,
 Austriaci, Poloni, Hispani, Palatini, Saxones, im-
 mò vos ipsi quoque Anhaltini cives! Equidem,
 ubi rerum testimonia adsunt, verborum nihil
 sum facturus. Hisce tamen rerum p. pestibus,
 si cui libet, per me licet accensere sacrilegam i-
 stam, diisque (nisi & diris ipsis) virisque corda-
 tis ad unum omnibus invisam *Campsorum*
 seu trapezitarum seu redivivorum (hujus mo-
 dò furfuris usquam vixerint unquam) *usque* Joh. 2. 12
colluviem, piorum annonæq; flagellum: dico
ultimum istum *Diaboli foetum*; qui quanto-
 rum sit prætereà malorum lerna atque ilion di-
 cere heic nil attinet, ipsa, prò dolor! ipsa rerum
 magistra clarè loquitur, cumque multorum
 execrationibus, suspiria piorum, amantium
 deplorare, quod mutare haud queunt. *Or-*
dini Ecclesiastico quæ officiant, præter eo-
 rum multa, quæ civili & domestico obfuere,
 agnoscimus Diaboli versutiam & odium in ge-
 nus humanum plusquam Vatinianum: Mundi
 perversitatem & malitiam: Doctorum Ecclesiæ
 inscitiam, linguarum ignorantiam, impruden-
 tiam,



tiam, curiositatem, *αισχρογαστριαν*, dissensiones, altercationes, negligentiam, inhumanitatem, inhospitalitatem, sordes & si quæ eiusmodi: Doctrinæ impuritatem: Schismata, hæreses, persecutiones, aliaque sexcenta, quæ commemorare longum nimis foret, neq; locus patitur. Digito monstrasse, sat esto, cõmunia vitæ generum ordinũq; detrimenta. Magna fuere Oeconomix; Reip. majora; Ecclesiæ maxima.

Lips.
Gen. II. Ep.
32.

Atqui Scholarum studiorumq; puerilium, si quæ sunt, ut non pauca sunt, quanta esse putamus? Certè non minora. *Ut enim venena, vinis admixta, medicorum scito, perniciousè & perniciosè quævis corporis membra penetrant:* Sic quemlibet ordinem, non Scholasticum duntaxat, Scholarũ Studiorumq; puerilium pestes. Cumq; *familiarum, verump. ecclesiarum viva seminaria sint scholæ; studia puerilia, velut semina; plantæ & arbuscule transferenda vel surculi, discipuli: trunci, quibus inserantur, varii variis cum vitæ generibus ordines, fieri certè haud potest, quin nocentium plantarum, arbuscularum malarum, truncorum venenatorum, seminaria & ipsa sint pessima, semina magis venenosa longeq; perniciosiora.*

Percurrenti igitur mihi rerum, quibus de sermo

mo

mo hoc loci haberi potuisset, varietatē, magnāq; animi contentione tantas vitæ generum atq; ordinum pestes cōtemplanti, in optione primūm dubiā, dubiam minimē optionē tandem effecit dicendi argumentum, sanioris iudicio rationis, sat pondero sum, inq; sui tractationem suis adeo abripuit momentis ac superpondiis, ut eius ponderandi studio atq; onere nec auditoribus vobis acceptius, nec mihi ullum jam prius aut gravius, nec loco huic convenientius, nec studiosæ pueritiæ fructuosius magisq; necessarium fortē quicquam posse suscipi, forte videretur. Tanta enim sunt, quæ nunc conor, ut provisus illis & præcautis, vigeant florescantq; cum scholis studia puerilia: In horundem verò perniciem cōcurrentibus iisdem, ac susq; deq; habitis, protinus emarcescant collabascātq;, adeo ut ea ne ipsa quidem Salus, si maximē velit, valeat ab exitio tutari.

Quare ne longiori vos exordio suspensos teneam, *de pestibus studiorum puerilium* dicam quod sentio, salvo cuiusq; iudicio saniori. Vos oro atq; obsecro, *Auditores optimi*, attentē bonāq; cum veniā verba mea audiatis: Fore mihi persuadeo, ut, nō Hugoni, causam tribus duntaxat cancellis circum scribenti, sed pluribus ac paucioribus informanti, oratoriæ Tyroni adstipulemini.

Propositio.

Ecquæ

Il. 1. Didasc.

Ecquæ igitur & quot sunt, quæ præcipuè
 studiis discentium obesse solent? *Tria*, inquit
 » Hugo; *Negligentia, Imprudentia, Fortuna.*
 » *Negligentia est, quando ea, quæ discenda sunt,*
 » *vel prorsus prætermittimus, vel minus studiosè*
 » *discimus. Imprudentia est, quando congru-*
 » *um ordinem in his, quæ discimus, non serva-*
 » *mus. Fortuna est in eventu casuum, si venia-*
 » *turaliter contingente: quando vel paupertate,*
 » *vel infirmitate, vel naturali tarditate, si ve-*
 » *etiam doctorum raritate à proposito nostro re-*
 » *trahimur. Rectè sanè, Dive Pater, at præ-*
 » *cisè.*

Ratio
 Inscriptio-
 nis seu ti-
 tuli.

Nos obstacula enucleatè visuri, tribus istis,
 & pauciora facimus & plura. Pauciora, quia
pestes studiorum puerilium universim due, pri-
vata & publicæ: Plura, quia singulatim pri-
 vatarum magnus est numerus, publicarum ma-
 jor. Ut autem non ad exactam regulam loqua-
 mur, quæ domi obsunt, angustiori privatarum
 voce placet insignire; ampliori publicarum ver-
 bo, quæ in scholis: quippe quod illis totum pue-
 rilium studiorum corpus perniciosè quidem in-
 firmetur: his exitiosè relaxetur, exanimetur.
 Tandem ergo contra studia puerilia inimi-
 citias

7
citas gerit pestium privatarum agmen tripartitum; *Pueri, Parentes, Pædagogi*. Intestinum protinus molitur bellum ipsa ipsis pueris insita vel potius *innata animi corporisq; pravitas*. Est enim ferro consumens quædam rubigo per naturam agnata; ligno excedens caries aut tere- do: Sic & animo corporiq; humano pravitas. Id ipsum ipsa sacra pagina docet, *ad nullū, inquiens, malum non proclives sunt à pueris homines*. Subscribunt Ethnici saniores. Hinc cecinit Propertius.

Studiosum
puerilium
pestes pri-
vate:

I.
PUERO-
RUM.

Innata pra-
vitas. Lips.
l. de Consto.
cap. 15.

Gen 6: 5. 8.
36.

l. 1. Eleg 23.

3. Tuscul.

Lips. Cent.
II. ep. 43.

Unicuiq; dedit vitium natura creato.
Dixit Tullius: *Simul atq; editi in lucem & suscepti sumus, in omni continuo pravitate versamur, ut penè cum lacte nutricis errorem suxisse videamur*. En hominum hanc, pueris quoq; communem sortem! Homines sunt, humani ab ipsis alienum nihil. *Animus* eorum peccati labe est delibutus, infectum corpus tenellum, ut ille nil nisi malum, aut si quando, & fortassis rariùs, boni quid velit, hoc calces jaciat & resistat. *Intellectus* obstupescit, ut vis judicii vel certè acrimonia sit nulla: Sin aliqua, tardescit. *Voluntas* obbrutescit, ut, *spretis honestis, mala amplectatur; & quemadmodum ii, qui phre-*

B

nèsi

Lips. Cent.
Il. ep. 43.

Cent. ad It.
& Hisp. ep. 15.

nè si laborant, irrident aut verberant suos me-
dicos: Ita puerorum plerique eò stultitiæ vene-
runt, ut aspirare ad bonam mentem nolint.
Vel: sicut trochos, pilas, pupas & levia rerum
admirantur, securi utilium: sic ad vana sepi-
usculè divertunt, honesta non negligentes so-
lùm, sed illudentes. Quòd si qui fortè fru-
ctuosa malint aut decentia, ea puerilis sensus
imbecillitas vix sustinere, ingenii angustia vix
comprehendere, cogitationum humilitas vix
potest internoscere.

Horum nonnullos cerebro laborare Comi-
cus verè diceret, cùm eos omnium parens na-
tura stupidos adeò effinxerit, ut, noctes licet
atque dies libris assideant, inque studia incum-
bant, procedere velint, laborent, contendant;
Sisyphi tamen saxum nunquam non vol-
vant. Sunt hi hominum ἀπάλοιστοι; sunt ligna,
è quibus Mercurius fieri nequit, manentque,
quales fors aspera fecit. Aliis, quod animi con-
cederet robur ac firmitas, corporis denegat
imbecillitas. Etenim modò verminatio-
ne, modò pforâ, modò papulis, modò va-
ris, modò ulceribus, modò feбри infestan-
tur, modò alio sunt in morbo, ita ut singu-
lis

9
lis mensibus Musas vix semel salutare liceat,
eorumq; , ut navis in malaciâ ; sic ingenium
hereat in languore morbi , cum melior aura
varius adspiret. Itane verò intestinum stu-
diis puerilibus bellum molitur animi corpo-
risque pravitas! Indicit cum *simulatâ mem-
brorum infirmitate puerorum veternis.*

Lips. Cent.
ad Germ. 13
Gall. ep. 73.

Proteum, narrant, in aquam, in ignem, in fe-
ras, in arbores, in volucres, in serpentes, se ver-
tere solitum, & formas quaslibet assumere po-
tuisse. Mira sanè μεταμόρφωσις! At, si vera est Py-
thagoræ μετεμψύχωσις, ausim contendere, in non-
nullorum corpora puerorum aut eandem Pro-
tei animam demigrâsse, aut saltem Protei æmu-
lam. Ita, quomodocûmq; , & quandocûnq; vo-
lupe est, mille morborum formas sibi affingere,
& sanitati, aut potius nequitiae lux, imbecillita-
tis appellationem, quæ maximè est contraria,
obtendere, eamq; multis simulationum involu-
cris tegere miri artifices, mirè callent. Exem-
plum capite: Ubi auditioni, aut studiis liberali-
bus aliquantillum est operandum, pusionis
caput nunquid doloris non repente inua-
dit? Inde videas tergiversantem, audias quiri-
tantem; ô mea matercula, ô mi patercule!

Simulata
membrorū
infirmitas.
Mythol.
Nat. Com. I.
8. c. 8.

B 2

ah

ah caput, caput meum quam dolet! Hunc do-
 lorem parum aut nil moratus fortior animi pa-
 rens, filium, ut libellum assumat discatque, se-
 verè jubet, urgere instat. Ecce! confestim ad
 matrem reditur, clamor intenditur. Quid fit?
 Nonnunquam ingeminata querimonia emol-
 liendo vincit humana pectora. Rident cum
 patre matercula, & filioli astutiam equidem de-
 rident. Quando verò morbus excusat, infir-
 mus cubitum deducitur, aut si fortè pejus habe-
 at, deportatur, aut sodalium colludio commit-
 titur, recreandus paululùm & morbo (quoniam
 mortifer non est) liberandus. Neq; istam me-
 dicorum spem frustratur exitus: quinimò sta-
 tim jam statim salva res est, & melius ægro fa-
 ctum. Quapropter valenti iterum libellus tra-
 ditur: ohe! nescit volvere, nescit revolvere, ne-
 dum ex eo quidpiam discere. Quid? quod

*Torpor jam atq; horror spectantis adobruit
 artus,*

*Obstupuit, steteruntq; comæ, & vox fau-
 cibus hesit.*

Exinde prima literarum rudimenta dignoscere,
 literamque literæ, syllabæ syllabam, voci vo-
 cem combinare, quantus hic adolescentulis la-
 bor, quantum hoc opus! Legentiū mox oculi
 dolent,

dolent, inspectio mox tædium parit, quando-
 que somnum & ipsa lectio. Literas pingere
 quum præmonstrator docuit, aut pingendo
 præivit, aut manum duxit, ipsos vè pueros pin-
 gere iussit, hem! pluma plumbum fit *digitis*,
 à tenellis tractari nescium, istisq; *manibus* la-
 boriosum nimis ac molestū. Est quoq; quando
 è memoriæ thesauro vel tantillum depromptu-
 ris atque enarraturis *lingua* palato velut ad-
 stricta hærescit, Spiritus tardescit, parūmq;
 abest, quin, si reliqua perrexerint, cum voce a-
 nimam efflent. Contra, optimè sibi cavere, si-
 bi videntur, qui *pedum* curam habentes, pæ-
 dagogium rarò aut prorsus non accedunt, quip-
 pe ubi nihil opus est, cauti & providi nimum,
 nimumq; solliciti, ut ne tenella adhuc, nec-
 dum indurata satis crura è viâ tam longâ infor-
 tunium ferant: nempe metuentes, ne cœlum
 ruat. Certum enim ipsis & jam dudum per-
 suasum est, bonæ valetudinis non minus, quam
 studiorum habendam esse rationem. Siccinè
 verò his talibus exosus es Apollo, exosa Pallas, ut
 nec visos vos cupiant, nec auditos, nec aditos;
 imposterum quoque ab ipsis, dum suo sic indul-
 serint genio ingenioque, nec videndos, nec ad-
 eundos unquam? Scilicet hi sunt observantissi-

Exod. 23.12.

mi divini interdicti: *nomen deorum alienorum
ne recordamini quidem: ne auditor in ore tuo.*
Ad summam. Puerorum quàm plurimorum
nec caput, nec oculi, nec aures, nec lingua, nec
manus, nec pes suum in discendo officium facit.

Veternus.

Adag. Eras.

Chil. I. Cët.

IX. adag. 63.

Notissima est fabula de Endymione: *Is
erat puer ad primè formosus, ac luna adamatq;
cui quidem illa à Patre Jove precibus impetra-
verit, ut, quicquid optasset, id ferret. Optavit
Endymion, ut perpetuum dormiret somnum,
ἀθάνατος ὡς ἀνθρώπος μόνον, immortalis perseverans.
Et expers sensu.* Hodieq; multi sunt Philyp-
ni, nec multum Endymioni absimiles, quibus si
optio daretur, certè tredecim horarum aut som-
num aut nidum calidum eligendo sibi vove-
rent, tantum, ut è pædagogio istis manere in-
tegrum esset, laborum liberis studiorumq; im-
munibus. Cum gliribus facilè certant, quibus,
tantum abest, ut palmam dent victoribus, ut à
victis potius ferre videantur. Fortasse clavam
extorseris è manu Herculis citius, quàm horum
ex oculis somnum. Taceo, quod, dum exper-
gefacti moliuntur, dum comuntur, dum in-
duuntur, annus est. Sunt hæ studiorum pue-
rilium, quas adhuc informavimus, pestes haud
info-

insolitæ. Ceterum iis vigiles Parentum ac Pædagogorum curæ, si principiis maturè obstiterint, de facili medentur; Id quod & facit, ut brevius, quàm fortean æquius, decurramus; veniamque mereri hæc possint pueritiæ vitia, possint corrigi errata, delicta enormia nisi admittat ætas provecior.

Hic omnium præcipua in aciem prodit studiorum pueritium pessima pestis, *Dei contemptus, precumque neglectus*. Sapientiores gentiles operarum suarum ducebant à Jove principium: à jure plerique; nostri pueri; hoc est, quando clarum manè fenestras jamdudum intravit, verbis, verberibus aliquando commoti, tandemque in lucem è stratis protracti, pro nocturnis angelorum excubiis, pro sanitatis tum corporis tum animi conservatione, pro clementi ab imminentibus periculis asservatione, pro divinâ sui suorumque protectione atque custodiâ, quam Deo debent, non tribuunt laudem, non honorem, nimirum vel in ipso nido pransuri, & de juscule accipiendo, quàm gratiarum actionis munusculo Creatori offerendo, longè sollicitiores. De precibus altum, altum silentium. Quod si quando vota facere videntur, aut stentoreos sine mente sonos faciunt

Precum neglectus.

Repetitio
generis
millis

Admiratio
numerosa
ambigua



unt, aut indecôra verborum compendia. Suum plerique opus prorsus illotis, ut ajunt, manibus aggrediuntur, securi illius veriverbii, quod monuit Melanchthon: *Dimidium studii, qui pius orat, habet.* At verò benignitatem divinam in istum precatationis neglectum claudi, id verò notius est, quàm ut multis necessum habeam demonstrare. Fuit in acie pestium privatarum frons: Succedit cohors justo & longo ordine, repetitionum intermissus: artium humaniorum fastidium & satietas: ludorum crebritas: alienorum tractandorum lubido: Volatiliam, natatiliam, gressilium capiendorum alendorumq; cupido.

Repetitio-
num inter-
missus.

Artium hu-
maniorum
fastidium.

Tempus jam erat, præscriptum hesternum ruminandi, Pædagogum revisendi: verùm, non hæc stomacho arridet ruminatio: similam quàm lectionem ruminari; theatrum, quàm Musæum invisere mavult puer. Chrysippus adeò fertur intentus fuisse suis astutiis Logicis, ut ad mensam etiam fame periturus fuerit, nisi ancilla Melissa cibum in os ingessisset. Ridiculum periculum! De nostris pueris id periculi non est: Chrysippos pauci aut nulli agunt, ideoque nec Melissa ipsi est opus ullâ. Studiis adeò suis non intenti, ægrè horulam chartis immorari amant, nedum

nedum immori. Immò tergum obvertunt li-
 terario ludo, vel ludum vix ingressos ludi & ipsi
 ipsos sollicitos habent. Itaque pædagogio jam
 dimissi, corpus, quod studendo fessum istis vi-
 debatur, non dico recreatum, sed defatigatum,
 abeunt. Hic pilâ palmariâ palmam præ-
 ripit. Ille mirus quidam est in certamine mit-
 tendorum globulorum artifex: Socioque pro-
 vocato, equum, quod dici solet, in planiciem
 provocat, planeque sentit, nec alterum esse asi-
 num. Ille vel lapidis ad palum jactu, vel tesse-
 ris, vel conis evertendis numulos lucratur. A-
 lius saltu decertat & Empusæ lusu; alius cursu;
 alius aciculis, alius nucibus. Diversos diversa
 juvant.

Sunt balneatores, an amphibia, quibus æsta-
 te ranarum placet vita, terrâque & mari degen-
 tes, frigidâ corpus lavant. Istius generis per-
 multos olim audivimus natâsse, non enatâsse.
 Sunt, funambulos dicam, an glaciambulos, qui
 hyeme per glaciem volitantes, quid calceis, quid
 tibiis, quid capite fiat, parvi pendunt. Sunt
 aucupes, qui avibus: Sunt piscatores, qui pisci-
 bus captandis: Sunt venatores, qui excitandis
 agitandisque feris: Sunt equites, qui caballis
 exercendis: Sunt sagittarii & ballistarii, qui glo-
 bis

Ludorum
 crebricitas.

Alienorum
 tractatorum
 libido.

Natatiliū.

C

bis

Epif. Ctes. L.
ep. 55 ex
Democrito.

bis ad metam, ligneam ad avem, sagittis torquen-
dis diem perdunt: Et verè perdunt: πολυτελέστα-
τον enim ἀνάλωμα χρόνου.

Volatiliū.

Andr. Act.
I. Scen. 1.

Gressilium.
Capiendo-
rum alen-
dorumq;
Cupido.

Nec satis: Multi quandoquidem ipsis ma-
gna hæc creditur esse delectatio, oscines caveæ
inclusos ipso in φεγνιστηρίω alunt; luscinias, acan-
thides, alaudas, cardueles, coturnices, frigil-
las, immò & monedulas, ovum ut ovo, lac la-
cti similis non sit, quàm hæc adolescentulo-
rum, studiis iis, quæ de filio Pater ille Teren-
tianus. Nam & ii ipsi postquam excefferunt
ex ephelis, liberiùs vivendi fuit potestas: nam
anteà quì scire posses, aut ingenia noscere, dum
etas, metus, magister prohibebant? Quod ple-
rique omnes faciunt adolescentuli, ut animum
ad aliquod studium adjungant, aut equos ale-
re, aut canes ad venandum, aut ad Philoso-
phos: Horum illi nihil egregiè, præter cetera,
student, Et tamen omnia hæc mediocriter.
Mediocriter autem? immò verò abundanter &
plus nimio. Usq; adeò, cum à Philosophiæ stu-
diis discessero, eximios sese in aliis viros præ-
stant, ut facilè appareat, eos in his ludicris,
quàm in libris multò, multò esse exercitatio-
res! Istæ autem studiorum puerilium pestes
quàm

quàm sint funestæ, nihil moneo, nihil præterea
adjicio, nisi veriverbium, quod unum omni-
um instar monitorum ac dehortationum esse
potest, quodq; ingenuis pensandum & caven-
dum pueris relinquo; solum adjicio veterum
Germanorum Rhythmum; quem hoc non ne-
mo expressit disticho:

*Insidias volucris, insidias struxisse natanti,
Res fuit haud paucis exitiosa bonis.*

Vidistis mecum, Auditores optimi, quibus pe-
stibus adversus studia puerilia pueri ipsi eant pu-
gnatum. Quibus ea oppugnatum parentes; qui-
bus impugnatum Pædagogi jam veniant, porro
quæso videte.

*Dædalus, cum Icaro alas, è cerâ excogita-
tas, humeris aptaret, multis verbis filium mo-
nuit, ne vel sublimiora loca, vel mari nimis
propinqua expeteret, sed mediam quandam
regionis viam servaret, seq; volantem seque-
rentur; verum, Icarus, quæ sunt adolescen-
tum ingenia, parùm ea referre ratus, neglectisq;
utilibus ac salubribus admonitionibus, captus
suavitate volandi, altiora loca expetivit: Qua-
re alis, nimio solis calore liquefactis, in mare
præceps decidit.*

II.
PAREN-
TUM.

Mythol.
Nat. Com. l.
l. 7. c. 16.

Inopia.

C 2

Com-



Cōmentum hoc antiquum verè mihi per-
suadet, difficulter quenquam altiùs, quàm pro-
suorum parentum sorte emergere posse, mul-
tosque pueros, mediocri saltem patriorum bo-
norum, velut alarum, remigio subvectos, ad Par-
nassi culmen feliciter & velociter advolasse, plu-
resq; jam esse advolatuos, nisi parentum, quos
prævolantes sequi filiis plerumque contingit,
non fineret egestas. Nimirum ita res est: Pater-
nis vel monitis vel adjumentis planè destituti,
loca mari propinqua colere, humiq; repere, id
est, humili loco subsistere coguntur, vel cœli fa-
stigium, ausis forsitan furialibus, petituri, & al-
tiùs, quàm quæ suarum est conditio alarum,
quandoque evolantes, cœlo hoc facilè detur-
bantur, isti Mundi Oceano immerguntur, sub-
merguntur. Hinc tenuioris conditionis ho-
mines, paucos videre est,

----- quos æquus amavit

Juppiter, aut ardēs evexit ad æthera virtus.

Sat. 3.

Juvenalis disertis canit hanc in sententiam ver-
bis:

*Haud facilè emergūt, quorū virtutibus obstat
Res angusta domi.* - - - - -

*Neg. de sta-
tu Cib. Part.
d. 6. 4.*

Miramur hoc nomine, & demiramur Socra-
tem, Euripidem, Æschinem, Pindarum, Clean-
them

them seu Phreantlem. Plures si qui sunt, non usq; adeo multi sunt.

E contrario: *Divitiæ* quoq; in causâ sunt, quò minus pueri quam plurimi ad bonam sapientia frugem evadant. Siquidem quidam parentum *ἀμύσων* eò imprudentiæ dicam, an insanix devenere, ut filios nolint ad liberalium doctrinarum studia incumbere. Quid ita? quia sunt nobiles, sunt patricii, sunt mercatores, sunt *divites agris, positisque in fœnore nummis*. Horum bonâ cum pace literas scrutetur, qui velit; ipsorum filiis tamen suppetit, unde commodè agant, agant prudenter; ut in arcâ quorum prudentia nascatur. Scilicet.

Opulentia.

Hor. l. 1. Ser.
Sat. 3.

Heic non prætereundum erat ne id quidem, quod orphanos & pupillos haud paucos Musis nuncium remittere jubeat *perfida tutorum quorundam infidelitas atq; præmaturus parentum occasus*. Verùm, pergendum ad vivorum negligentiam ac blanditiam.

Obitu præmaturus.

Si quibus parentibus diuturniorem lucis usuram Dei dedit benignitas, neque hi omnes, suos in doctrinâ & disciplinâ Domini æquè bene enutritos curant omnes. Liberis potius, ætate ad discendum & idoneâ satis & maturâ, hoc liberum permittentes, proprio morem gerant animo;

Negligentia.

nimo; passique, liberos esse nimis liberos, Præceptoribus formandos ne utiquam tradunt, hoc obtentu, juniores esse, quàm quorum intellectus tanta mysteria (Alphabetum intellige) capere valeat, quamvis jam pridem excesserint annum vel quintum, vel sextum, vel septimum. Ultra id annorum si liberi à studiis detinerentur, malè formido, ne vel ipsa virilis intellectus acrimonia & barba istam parentum stoliditatem convellat, & ad pudorem deturpem. Quos ergo Patres major incessit aut pudor, aut religio, aut cura, eorum aliqui curæ quidem atque industriæ magistri filiolum committunt; at hac statim lege, hoc simul omine, ut, si quid iste deliquerit, conniveat ille: enormiter si peccaverit, istum ille verbis ne duris increpet, virgis ne cædat, immò ne torvum aspiciat; secus sin faxit, odium in se incendit penè Vatinianum, & Pædagogus seu privatus si sit præceptor, domo quoque ejectus, solum cum sole mutet. O blandas filiorum noxas! ô noxias parentum blanditias! Siccinè qualem quisque suam, vel dicam, suam esse voluerit, talis erit? Patrum tamen semper aut plerumque minor est culpa: matrum dementia major. Patres enim tristium specie servant. Contrà specie dulcium plerumque

alimluq

Blandicia.

Opus
animum

Lips. de
Const. c. 8.

COR-



corrumpunt & enervant liberos; qui? matres.
 Filiorum temeritatem contra præceptores
 armant: qui? matres. Animadversionem
 & castigationem suorum iniquè ferunt;
 qui? matres. Expostulationem faciunt;
 qui? matres. Correptores objurgant; qui?
 matres. *Matres omnes filiis in peccato adjutri-*
ces, auxilio in paternâ (Quidni in præcepto-
rum quoq;?) injuriâ esse solent: Sed, ne in solas
matres nimium videatur invehi, ad patrû cu-
riositatem & incogitantiam se jam nunc con-
 vertit mea oratio.

Ter.
 Heaut. Act.
 V. Scen. 2.

Tritum est verbum: *Asinus ad lyram.* Et
 aliud: *ne vidit quidem oleum;* Utrumq; dici
 in eos aptum natum, qui temerario & indecoro
 ausu aggrediuntur opificium atq; artem, cujus
 sunt rudes & imperiti. Quàm verò multi inve-
 niuntur patrû, qui oleum sapientiæ & eruditio-
 nis ne viderunt quidem, suos tamen ipsi liberos
 domi erudire conantur, ipsi rudes artiumq; libe-
 ralium ignari, aut certè ad institutionè non ma-
 gis, quàm asinus ad lyram, apti. Sutor sutoriam;
 faber fabricam; pharmacopola pharmaceu-
 ticen præcipere suis potest: Pharmaceuticen fa-
 ber; fabricam sutor; sutoriam pharmaco-
 pola

Ad. Erasmi.
 Chil. IV. c. 4.
 ad 13. et.
 Chil. 1. c. 4.
 ad. 35.
 Curiositas.



Eraf. Chil.
l. c. 6. ad.
26.

Incogitan-
tia.

62

pola non potest: Sin aliquis horum alienam profiteri artem ausit, temereque de eâ pergat pronunciare, quæ vult, audit ea, quæ non vult: Audit, inquam, Appellis illud: *Sutor, ne ultra crepidam*: Audit illud Stratonici: *Faber, ne ultra malleû*: Audit deniq; *Pharmacopola, ne ultra pistillum*. Quocirca rem prudentiùs agere quidem videntur, qui pædagogis suos instituendos tradunt liberos: sed & incogitanter, qui, quibus, quos committant, animum non advertunt, aut uno abdicato, modò istum, modò illum institutioni præfectum cupiunt, qui *vè* (verba sunt Plutarchi de puer instit. Latinè reddita) *cum servorum, quos habent, probos, alios rei nauticæ, alios mercaturæ, alios administrationi rei familiaris, alios usuræ exercendæ adhibeant: si quod inveniunt mancipium ebriosum ac gula deditum, Et ad omnia inutile negotia, id liberis præficiunt*. Quemadmodum autem *incogitata ista & curiosa parentum cura studiis puerilibus nihil prodest: Ita disciplinæ, quam vocant, domesticæ incuriæ immane quantum obest!*

obest. Et deplorandum; esse parentum quosdam tam incuriosos, qui nescio quâ inveteratâ opinione fascinati, parvulos non solum securos in utramq; aurem dormire, usque eò, dum clarum mane ambos ipsorum oculos feriat, sed in multam meridiei lucem stertere tantisper sinant, dum prandii horam horarium jam indicat. At quæ, malum, vesania est, si non hæc est? Ita hi à primis incunabulis suos veterno assuefactos reddunt, nullumque ad diei opus impostum non ineptos. Aurora verò, *aurora Musis amica!* Alii parentum liberos tandem aliquando expergefatos, pro nocturno præsidio Domino laudes dicere vix aliquando jubent; parum curantes, legant sui, non legant Biblia; Scripturæ dicta ediscant, non ediscant; cantilenas sacras canant, non canant: Et pransuros vel pransos; cœnatos vel cœnatos cubitumque; ituros vix Dominicâ oratiunculam recitare sustinent, securi, quantulâ cum attentione oretur, quantulævè pro diurno patrocínio & felici studiorum successu gratiæ dicantur. Ita hi liberos non in doctrinâ & disciplinâ Domini educantes, insuper insignem precum negligendarum contemnendarumque ansam & causam præbent. Alii parentum sui in diem potius, vivere, nihilque;

Incuria.

Incuria.

Incuria.

Incuria.

D

nihilque;

Morositas.

Avaritia.

Phrontisterii commo-
di denega-
tio.

nihilq; agere aut tricari, integrum relinquunt. Ita hi liberos ingenuis moribus ac artibus nullis imbuentes, ingentem quoq; ad nequitiam fenestram aperiunt. Alii parentum vultu adeo sunt rigido & truci, adeoq; difficiles, adeo anxii, adeo iracundi, adeo morosi, adeo molesti disciplinae domesticæ exactores, ut, si minimum a studiis secedant parvuli, & vel tantillum delinquant, virgis statim & pugnis; pugnis autem? immo & fustibus probe caelos curent & obtusos. Ita hi ipsam puerorum mentem obtundentes, efficiunt, ut isti artium humaniorum studia malam incru- cem abire jubeant aut saltem cum timore ac tre- more discant, quicquid quidem discunt, ambigui semper facti boni, quantumvis boni. Alii pa- rentum pecuniæ tenacissimi suis nec submini- strant, unde vel restim, nedum vestem, nedum libellum papyrum ve emant. Ita & hi rerum agendarum nervos succidentes, efficiunt, ut & isti Musis salutem plurimam. Alii parentum liberis φιλομορφείῃ ne locum quidem ubi studiis li- beralibus operentur, cedunt; aut si quidem ce- dunt, ad meditandum discendumq; minus ap- positum; sordidum adeo & inquinatum ce- dunt, ut Augiæ stabulum & quidvis aliud, quam Thaliæ delubrum, dixeris rectius. Ita hi parum referre,

referre, sive inter anserum strepitus, suum grun-
 nitus, porcorum ronchos, equorum hinnitus
 &c. Sive inter Davorum blateronumque mur-
 murationes nec non Corydonū cachinnos, sive
 inter Corybantum victorumq; geminatas pul-
 sationes; sive deniq; in solitudine & silentio de-
 gat Musarum cultor: hi, parum ea referre, opi-
 nantes, ingenuis exercitiis moram inferunt &
 impedimenta. At singulæ istæ & universæ
 quantæ, quantæ sint studiorum puerilium pe-
 stes, leviter & breviter attigisse sufficiat. Aper-
 tius & prolixius explanare id temporis, tempo-
 ris prohibet angustia.

Ad postremum Pestium Privatarum agmen
 properare, tribusq; tantummodò verbis de Pæ-
 dagogis (quo heic nomine privatos intelligo
 præceptores) monere, vestra, *Auditores opti-
 mi*, vestra me jubet attentio.

Puerorum ruditati atque ignorantia priva-
 tam quoq; informationem mirum in modum
 succurrere, mentis sanæ nemo, opinor, ibit infi-
 cias. At enim publicis in Palæstris tyrones exer-
 centur sat fideliter. Liberaliter do, quanquã hæ-
 reo, an semper sat fideliter ac feliciter. Immò &
 heic quandoq; bonus dormitat Homerus: Et sæ-
 pè Doctor, vel magnâ discentiū frequentia stipa-

D 2 tus ac

III.
 PÆDAGO-
 GORUM



tus ac obrutus, vel tempore exclusus, omnium
 stupiditati occurrere & mederi nequit, sed esto.
 Nunquam non formentur pueri literarum in
 ludis publicis sat fideliter; neuiquam tamen o-
 mnes omninò formabuntur sat feliciter; quin
 certum est, quæ proponit præceptor vel fidelis-
 simus, omnia ab omnibus discipulis omni tem-
 pore neq; percipi satis neq; intelligi. Pædago-
 go itaq; & novo animorum morumq; formato-
 re, præsertim stupidis istis & rudioribus, opuse-
 rit, qui, quod neq; perceptum neq; intellectum
 satis fuit, etiam atq; etiam repetat; repetitum
dis rgi rgi explicet; explicatum iterum iterumq;
 animis inculcet. Pulcrum hoc est, maximoq;
 opere conducibile, & fieri haud aliter potest, ni-
 si ut ad bonam perveniat frugem ita formatus
 Puer. Ecquidnam autem hîc Pestium latitet!
 Pædagogus interdum, ut est in veteri proverbio,
 à limine duntaxat salutavit literas, artes libera-
 les labiis vix primoribus degustavit. Hic & ipse
 iners a sellis ac rudis erudire alium qui poterit?
 De indoctis rerump. gubernatoribus Socrates
 dicebat, *vehementer absurdum esse, cum artes*
” sedentarias nemo profiteatur absq; dedecore,
” qui eas non didicerit: neq; quisquam scrinium
” faciendum locet ei, qui rudis sit ejus opificii: ad
publi-

Inertia:

Erasm. l. 3.
 apoph.

publicos magistratus admitti, qui nunquam
 dederunt operam disciplinis, sine quibus nemo
 potest rectè magistratum gerere: cumq; nemo
 non detestaturus sit eum, qui clavo asidet igna-
 rus artis nauticæ: multò magis detestandos,
 qui remp. capefferent, ignari politicæ Philoso-
 phiæ. De rudibus puerorum informatori-
 bus enè dissimili simile! Eos docere velle alios,
 quod ipsi nunquam didicere, artium ignari libe-
 ralium, id verò vehementer non absurdum mo-
 dò, sed pestiferum quoq; studiis puerilibus esse,
 assero. Etenim, quid sperandum certius illo
 Tulliano? Cum parentibus redditi, deinde ma-
 gistris traditi sumus, tum ita variis imbuimur
 (nos parvuli) erroribus, ut vanitati veritas
 & opinioni confirmata natura ipsa cedat. Aptè
 in istos quadrabit effatum Christi: Coeci
 sunt, duces cæcorum: quòd si cæcus cæcum du-
 xerit, præceps uterq; in foveam cadunt. Casum
 hunc avertit Pædagogus, qui majori artium &
 disciplinarum scientiâ pollet, verbo, literatus:
 nisi si quando est piger simul & rusticus & im-
 portunus & imprudens. *Imprudentem dico*
 Pædagogum, qui parvulos integram docet vo-
 cem

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

cem prius, quàm Syllabam, quàm literas: prius
lectionem, quàm literarum syllabarumq; com-
binationem: prius Plauti ac Terentii Comœ-
dias, quàm Donati declinationes, conjugatio-
nes, & cetera. *Importunum* dico, ira cuius
atq; intemperies

Importu-
nitas.

Fulmina pro monitis, pro verbis verbera spirat.

Pigritia-
Rusticitas.

Pigrum dico, qui, quod suarum est par-
tium, oscitanter facit. *Rusticum* dico, qui
moribus ad eò est agrestibus & incompositis, ut
videatur nò in aulâ natus, sed in caulâ, eoq; vene-
rabile morum & virtutis exemplum parvulis
nequeat esse. De hisce talibus, advertite, quid

Erasm. 3.
apoph.

rursum Socrates: *Optimè natis, ingenuisq;*
“ *potissimum, adhibenda recta institutio. Idem,*
“ *enim in his usu venit, quod in equis, in quibus*
“ *qui feroces sunt ac generosa indolis, si statim à*
“ *primis annis rectè informantur, egregii, & ad*
“ *omnem usum accommodi evadunt: Sin minus,*
“ *efferati, intractabiles, & ad nihil utiles, sic fit, ut*
“ *felicissima quæq; ingenia corrumpantur in scitiâ*
“ *(adde pigritiâ, imprudētiam importunitatē,*
“ *rusticitatem) instituētium, qui, quòd erectis ac*
“ *liberis imperare nesciant, mox equos vertunt in*
asinos.



asinos. Ita sanè est. Apage te ergò cum Pæda-
gogis istis & ipsis asinis. Ad rem redeo. Verùm,
quis hominum omnes omnium puerilium stu-
diorum Pestes privatas, tantillo temporis spa-
cio, eloqueretur, & dignè pertractaret? Non
Ego,

Non, mihi si lingua centum sint, oraq; centū, Vir. Georg.
3. An. 6.
Ferrea vox. - - - - -

Earum principes tantùm nominâsse, sapienti sat
dictum. Restat de publicis. Ecce autem! duas
istas hacce unâ oratiunculâ molienti obstat, mo-
dumq; & silentium, quantumvis invito meisq;
in gratiis, imponit fertilissima rerum dicenda-
rum seges ac materia. Idcirco publicas studio-
rum puerilium Pestes in aliud tempus reserva-
turus, de Privatis quoq; nunc finem facio.

Produxi hætenus vestrum in conspectum,
Auditores Optimi, Privatas studiorum pueri-
lium Pestes, earumq; agmen tripartitum. Illic
suis pugnatum ivère armis **P U E R I**: Istic suis impu-
gnatum **P A R E N T E S**: Hic suis impu-
gnatum **P Æ D A G O G I**. Congressum vidit
attentio. Auguretur jam nunc candidum judi-
cium de periculo, quod tantæ tantorum hosti-
um turmæ ac cohortes studiis intentent puerili-
bus. Equidem, quod excubitoris est & bucci-
nato-

30
natoris, faciam. Indico & inclamo: ad arma,
ad arma; Inimicus adest. Vos, quod provido-
rum est imperatorum & ducum belli, facitote,
pro suâ quisq; personâ contrâ audentiores ite-
ac rem subsidiis firmatam instruite: periculum
amolimini: ab instanti vestros defendite. Equi-
dem iterum indico & inclamo:

Heroes pugnate, viri fortissimi ad arma

Accelerate manus, hostem de finibus istis

*Propulsate: tonant bombardæ, tympana
clangunt.* (stes)

Hostis adest, armis opus est; concurrite in ho-

Hastis hos, gladiis hos sternite, cædite stratos:

Multiplici sclopet a globo fit victor in hostem.

Sic inimicis de victis, victoria vobis (ump)q.

Cedet, honor, cum prædâ, gloria famatri-

D I X I.

Sed quid dixi?

Puerilia fortean de pueris dixi: Magnis ma-
gna, fas est & reliquum, dicam.

GRATIARUM ACTIO.

ad

ILLUSTRE CONSILIUM.

Cum non ita pridem à Consilio, de novo
Scholæ hujus designando Rectore, suscepto,
punctum

97
punctum omne, quod est proverbium, tenuitas mea tulerit, eamque *Consilium Districtus* *hujus illustris Illustre* tantæ vix parem administrandæ provinciæ, præfectam voluerit, Equidem & duram provinciæ, cui præficio, molè ac conditionem facilè prævideo, & benevolentissimum Consilii Illustris erga me affectum agnosco. Quò tamen divina me fata trahunt retrahuntque, secutus, Spartam, quam nactus sum, (Deo conatibus favente, & superiorum salubribus Consiliis succurrentibus, collegisq; fidam ac indefessam operam subministrantibus) pro viribus ornare annitar, cetera non multùm moratus de laboribus scholasticis sinistra iudicia, quæ nihil ad Parmenonis suem. Ita Paulo plantate, rigante Apollo, Deus dabit incrementum. Sed neq; beneficiorum adeò sum immemor acceptorum, ut illustri Consilio multum hoc me nomine debere, prolixè non fatear: Imparem tantùm referendæ gratiæ me agnosco. Tantam igitur Illustri consilio, gratiam habeo, & submissè ago, quantam animus quidem gratus concipere potest. Majorem, si quam debeo, eloqui nò possum: ideoq; quæ possum & debeo, nuncupo vota: *Floreat cum Rutâ Anhaltina Aula Bernburgica! Vigeat Consilium Illustre,*

E

no-



nostrisq; studiis, ut facit faueat!

GRATIARUM ACTIO.

ad

AUDITORES.

Advos mihi jam sermo est, quotquot presentes hifce oculis usurpo, Reverendum admodum ac Clarissimū Dn. Superintendentem & ceteros Dominos, Pastores, Consules, Senatores, Iudi Inspectores & Moderatores, crves, hospites &c. Viros omnium ordinū ac dignitatum optimos. Vobis quoq; quod solemni huic Actui interesse, eumq; spectatā vestrā presentīā ornare & augere; mihi vero balbutienti potius, quā dicētī tam prolixam aurium patientiam commodare haud gravati fueritis, gratias agimus maximas. De me nihil, cum à gratā eximīæ istius humanitatis prædicatione discessero, habeo polliceri, nisi observantiam, officia, studia, fidem.

V O T U M.

Quod superest, si quid super est, huic Reip. pacem; Ecclesie halcyonium; Scholæ incrementum: Universis & singulis Vobis felicem Novī Anni ingressum; feliciorē progressum; egressum felicissimum animitus apprecando, desino, &c.

Ad

Ad Dn. M. Ernestum VVulstorpium,
de pestibus studiorum puerilium per-
grantem.

Insanientem quando puertiam,
Erneste, doctis artibus expolis,
Ludiq; sortem, & tot labores,
Opprobria & varia experiris:
En mox recenses damna gravissima,
Pestesq; diras, quæ inficiunt novum
Musarum alumnum, & candidato
Aoniæ officiunt catervæ.
Et vera profers; sint licet omnibus,
Effata non hæc grata parentibus,
Qui delicatè semper optant
Institui sobolem ferocem.
Illi necesse est *robur & estriplex,*
Sit corda circa, qui pueros feros,
Hoc sæculo vult erudire,
Et monitis cicurare blandis.
Audax juvenus, nequitiaæ seges,
Audax juvenus, per vetitum nefas

E 2

Quare

Quare ruis? quare resistis
Dulce monentibus heu! magistris?

fac.

M. Martinus Cramerus Serv.
Scholæ Patriæ Corrector.



AD

Humanitate, Doctrinâ & Virtute præ-
stantissimum Virum

DN. M. ERNESTUM VVULSTORPIUM,
Scholæ Bernburgensis vocatum RECTOREM,
Amicum intimum.

Est tenui quondam mea cûi gratata MAGISTRUM
Quem Viadrina dabat, carmine Musarum:
RECTOREM hæc eadem meritò gratatur eidem:
Jam, sibi Bernburgi quem Schola culta petit.
Sed quia consistit numerò perfectio trinò
Optuma, perfectum fac mihi cedat opus.
Adclamare novo me scilicet effice SPONSO,
Tuq; brevi præstes mi, dabo, forsan idem.

GRA-

GRATULATIO.

Sic ergò, **VVULSTORPI**, & tuæ datur sceptrum
Dextræ, superbum non Ulyssicum sceptrum,
Nec quale fertur inclutus Mycenarum
Gessisse Ductor, Magnus aut Alexander:
Sed quale ritè traditum à Magistratu
DEO que, mergitur secans arenosum
Quà litus Albis Milda, nuper accepit,
Quem Patria una, quem pares juventutis
Mores, novenarum pares voluptates
Tibi Sororum conjugâre sincerò
Quondam insolubiliq; amore, **FLEMINGUS**.

Laboriosum nempe pubis, abjectum
Spretumq; vulgi splendido cavillantis
Vanoq; luxui, malæq; multorum
Per sæpe lingvæ, schema, proh dolor! docti
Gestare quos delectat, infecuturæ
Auctor calumniæ ratissimus, certus
Ingratitudinisq; sponsor, invisus
Custos juventuti sed utilis, factis
Olimq; jucundum viris juvamentum.

Congratulabor ergò, docte **VVULSTORPI**,
Tibine honores hosce non honoratos,

An labra comprimam, stilôq; de postô

Meam Miser flebo tuamq; fortunam?

Vox plebis hæc est, hæc opinio blenni

Cum lippiente de calore dicentis

Et (liberale cum nihil sciat bardus

Et vappa, doctis ad fidens sed effatis

Nuces edat, vel capret ore distortô

Muscas, iners vel ludat orbibus, cultrô

Cæletvé, fabulasve cogitet) doctas

Ac liberales mavolentis extremos

Artes ad Indos & scholas relegatas.

Quid eruditi judicent sed, & sanæ

Quid Candidati mentis, improbæ explosâ

Turpi loquacitate plebis, attendas.

Mandata sanè cura cui juventutis

Est, Patriæ totius ille Thesaurum

Ad servat ingentem, ruina neglectô

Quo curiis quo lacrumosa Suggestis

Impendet, & manes suos Honestas &

Passura Virtus est & Ars, & indignô

Casurus orbis universus in fatô.

Quis nunc amabò vile judicet sceptrum

Hoc, sceptrum quo Regum regi & Tyrannorum

Prudenter edocentur? ecquis inflatis

Nunc

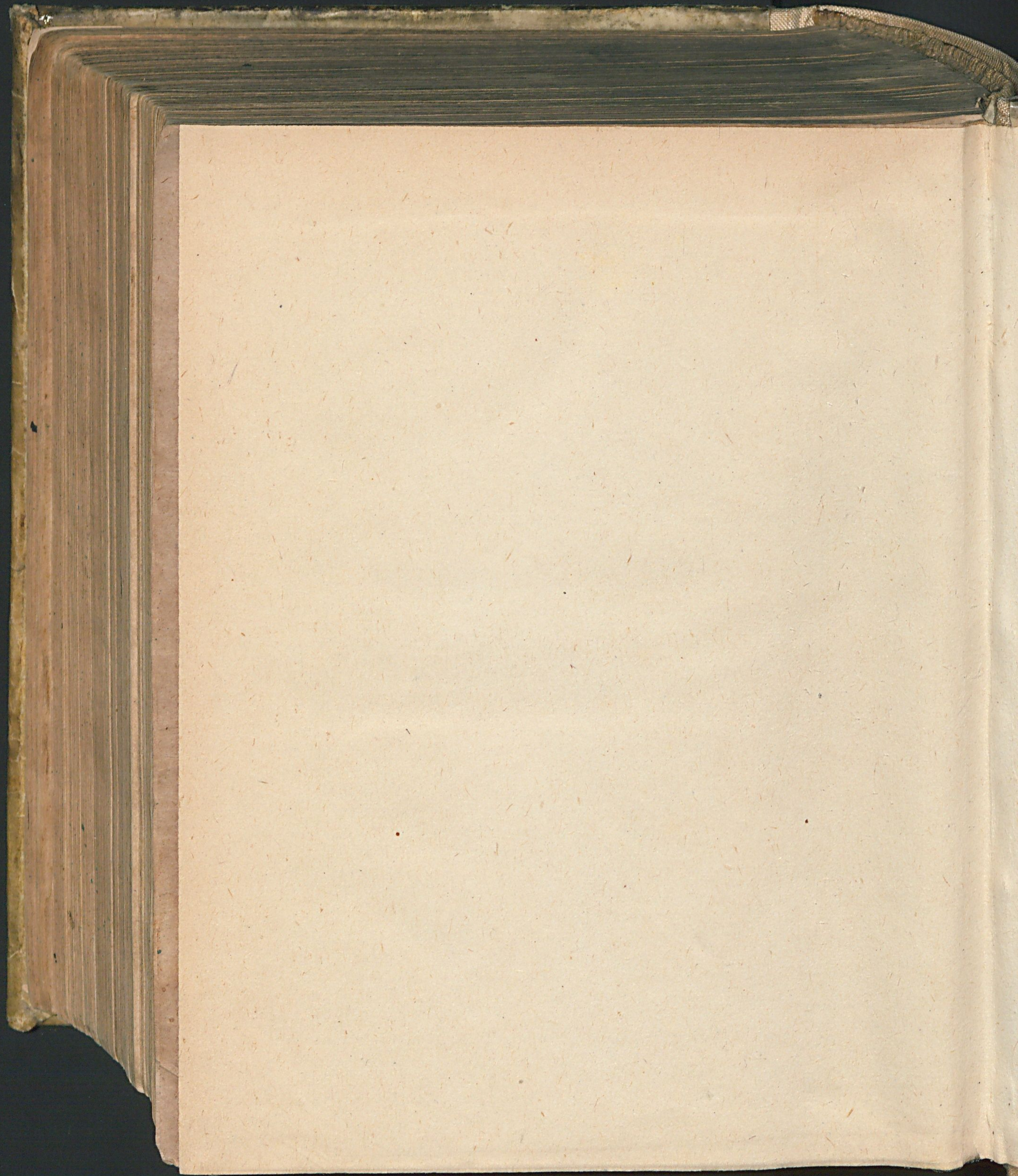
Nunc pergat æstimare stultus ampullis
Parvi labores, quos graves laboramus?
Tu macte VVULSTORPI novô novam sceptrô
Sortite regnum, prosperèque rectoram
Attolle dextram, subditis tuis salvus
Carusq; RECTOR præside, nec ingenti
Fractus laborum mole cede, curarum
Quamcunq; vim solerte vince conatu
Semper, feremus à DE o brabeorum
Toreuma, quod malo nequimus à mundo.

Tuus

JOACHIMUS FLEMINGUS
Scholæ Dessanæ
RECTOR.







Nh 122



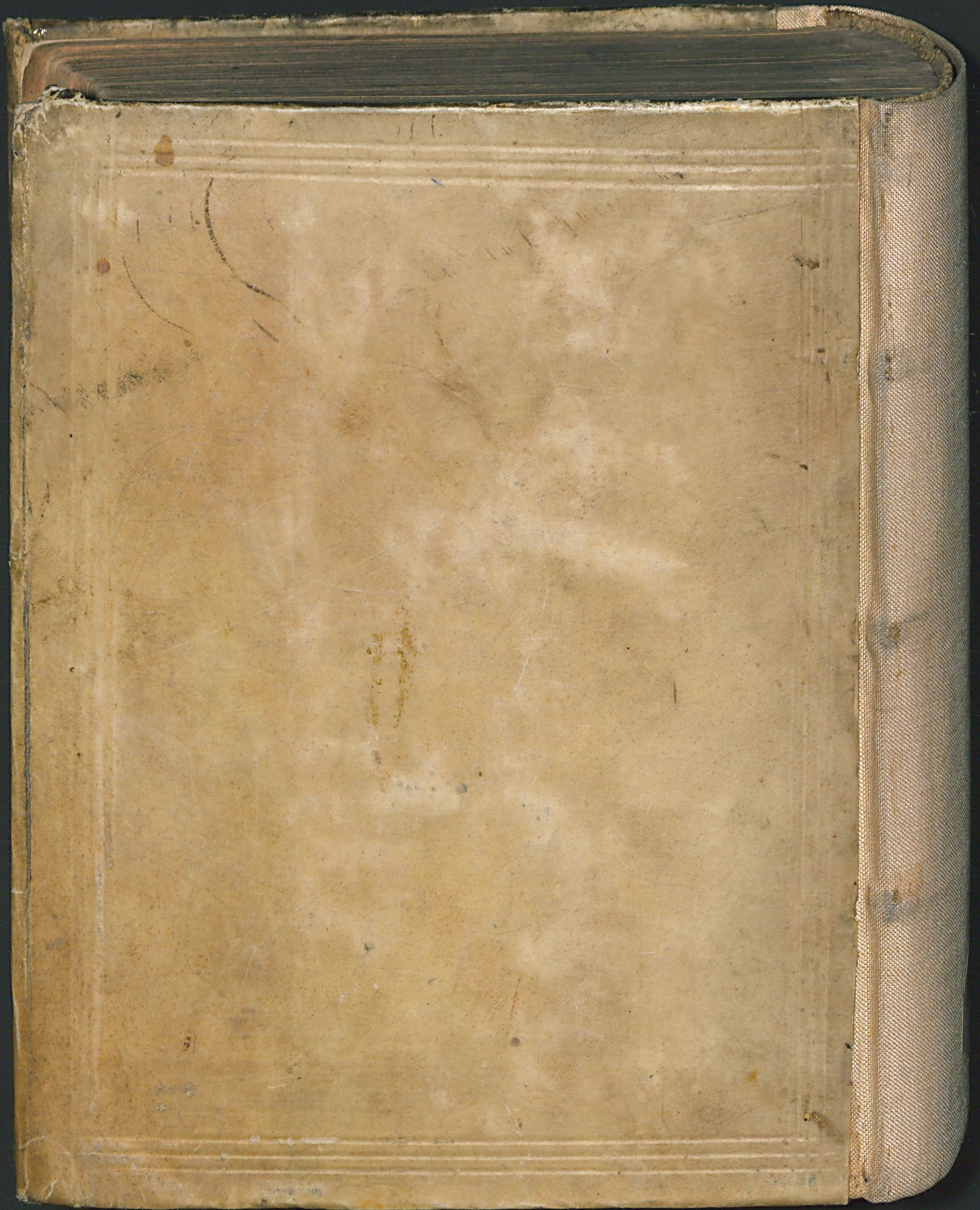
ULB Halle 3
002 714 272

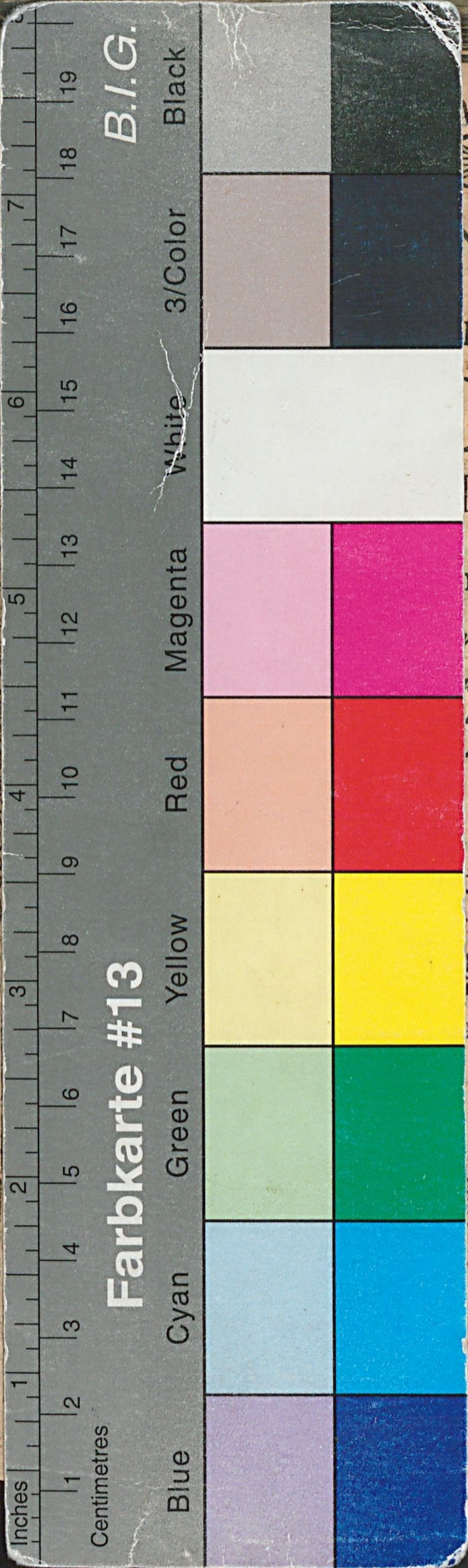


st

107







XIV 23

NCULA

BUS

ORUM

PRIVATIS

STICIS

q;

ndentis, Consulum,

um, Praeceptorum, aliorumq;

quentia, memori-

ata

LSTORPIO.S.A.

storin Formatorio

atus, Collegio ac

praeferetur,

l. Feb.

XII-

Æ

am Dörfferum.

